

Tentoonstelling Den oorlog verklaard

29 augustus tot 21 september 2003, Altenakapel

Kontich lijkt wel iets met de Eerste Wereldoorlog te hebben. Na de succesrijke uitgave van het memorieboekje van Jozef Van Herck in 2002 brengt de heemkundige kring in samenwerking met het gemeentebestuur in het najaar de tentoonstelling *Den oorlog verklaard!*. Deze reizende tentoonstelling is een realisatie van het provinciearchief van onze provincie. En na de steden Antwerpen en Mechelen is onze gemeente aan de beurt.

Meestal kent men de Eerste Wereldoorlog vooral van het verschrikkelijke frontgebeuren in de Westhoek, waarvan u in het leperse museum *In Flanders Fields* een schitterend, want realistisch beeld krijgt. Het zou nochtans verkeerd zijn om de geschiedenis van de oorlog tot West-Vlaanderen te beperken. Vooraleer de beide kampen, de geallieerden en de Duitsers, zich voor vier lange jaren in hun loopgraven ingroeven, was er eerst een Duitse veroveringstocht door ons land aan voorafgegaan. Dat ging uiteraard gepaard met heel wat vernielingen en beschietingen. Ons dorp is – in vergelijking met andere dorpen zoals Duffel - relatief gespaard gebleven, maar heeft in de eerste krijgsdagen toch wel een heel speciale rol gespeeld.

In de nacht van 7 op 8 oktober wordt de stad Antwerpen zwaar onder vuur genomen. De bombardementen volgen elkaar snel op. De Duitsers nemen geleidelijk bezit van het Antwerpse grondgebied. Op 9 oktober 1914 houden de Antwerpenaars het voor bekeken en geven zich aan de Duitsers over. En net de juridische zijde van die overgave van Antwerpen speelt zich op ons grondgebied af. In de villa *Rest and Be Thankful* aan de Antwerpsesteenweg oefent de Duitse generaal von Bessler zware druk uit op de Vos, Franck en Rijckmans (respectievelijk burgemeester van Antwerpen, oud-minister en senator). De Duitse generaal vindt het ongehoord dat hij met burgers over de capitulatie van Antwerpen moet onderhandelen. De dreiging met verdere bombardementen leidt ertoe dat het Antwerpse gezantschap alle eisen van de Duitse aanvallers inwilligt en de zogenaamde *Conventie van Kontich* ondertekent. Op dezelfde dag wordt dan op het Antwerpse stadhuis de militaire capitulatie ondertekend.

De tafel (met bijhorende stoelen en buffetkast) waarop deze conventie werd getekend, bevindt zich momenteel in het documentatiecentrum Jozef Van Herck (Duivenstraat 22). De eerste voorzitter van de kring is zelfs op een merkwaardige manier een soort ooggetuige van die overgave geweest. Dekking zoekend voor de bombardementen in zijn geboortestad Antwerpen ziet hij ter hoogte van de Korenmarkt een wagen vertrekken met het voornoemde gezelschap. Waarschijnlijk begaven zij zich op weg naar Kontich. Zesentwintig jaar later, aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog, zou hij dezelfde weg naar Kontich afleggen om er deken te worden. Toen kon hij echter nog niet bevroeden dat hij in het museum (dat onder zijn impuls tot stand kwam) ooit aan de tafel van de conventie zou zitten.

De tentoonstelling zelf toont het beeld van de oorlog in onze provincie. Van de aanleiding tot de wereldbrand in Sarajevo tot en met de Olympische Spelen van 1920 in Antwerpen (als dank aan dat kleine landje dat zo lang tegenstand heeft geboden) en de hedendaags sporen van de oorlog in onze provincie. De makers van de tentoonstelling hebben geprobeerd om een zo volledig mogelijk beeld van die

verschrikkelijk periode op te hangen. Daarvoor heeft men een beroep gedaan op heel wat instellingen, musea, privé-personen en archieven uit binnen- en buitenland. En het resultaat loont echt de moeite. Bovendien is de toegang volledig gratis. Het is dan ook een buitenkansje om deze unieke tentoonstelling in de ons vertrouwde Altenakapel te bezoeken. In principe kan men elke dag terecht: op maandag van 14.00 tot 22.00 uur, van dinsdag tot vrijdag van 14.00 tot 18.00 uur en op zaterdag en zondag van 10.00 tot 17.00 uur. De Open Monumentendag op 14 september valt midden in die periode, zodat niets een bezoekje in de weg kan staan.

Vanzelfsprekend speelt onze gemeente ook een rol in die tentoonstelling. In de vaste opstelling vind je o.a. het originele memorieboekje en het indringende fotoboek van Jozef Van Herck uit zijn frontperiode. Van Herck was een gepassioneerde fotograaf. Daarnaast zal de heemkundige kring echter ook een minitentoonstelling rond het Kontichse materiaal verzorgen. Wij putten uit onze eigen archieven (krantenknipsels, brieven voorwerpen, doodsprentjes van de Kontichse soldatenslachtoffers, enz....). Maar we vragen ook de medewerking van de bevolking van Kontich en Waarloos. Indien u zaken hebt die refereren aan de Eerste Wereldoorlog in Kontich en Waarloos, gelieve het ons te laten weten (03 457 86 04 of heemkunde.kontich@pandora.be). We hopen op een grote respons (foto's, brieven, ..., of zelfs foto's van de marathon van de Olympische Spelen van 1920 die op Kontichs grondgebied zijn keerpunt kende). Uiteraard wordt uw materiaal met de uiterste zorg behandeld en krijgt u het in perfecte staat terug. Maar we hebben u wel echt nodig om een zo volledig mogelijk beeld van de *Groote Oorlog* en de bezetting in ons dorp te kunnen schetsen.

We hopen u allen in de maand september op deze belangrijke tentoonstelling te mogen begroeten.

Paul Catteeuw